

**К.О. Твердохліб**, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

## **ЩОДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ**

В системі заходів, направлених на підвищення ефективності роботи підприємницьких структур і укріплення їх фінансового стану, важливе місце займають питання ефективного формування і використання матеріальних оборотних активів, які складають значну частку рухомого майна підприємства і характеризуються продуктивністю та здатністю формувати дохід.

Доведено, що підприємство, яке має відносно невеликий запас матеріальних оборотних засобів, але ефективно їх використовує, може добитися тих же результатів, що і підприємство з великим обсягом оборотних активів у матеріальній формі, але нераціональною їх структурою і завищеною у порівнянні з поточними потребами величиною. Отже, можна констатувати, що склад, структура, раціональне формування та ефективне використання матеріальних оборотних активів впливають на фінансовий стан підприємства, і потребують постійного моніторингу.

Важливим етапом моніторингу матеріальних оборотних активів підприємства є аналіз їх наявності та ефективності використання.

До основних завдань аналізу матеріальних оборотних активів, на нашу думку, відносять:

- дослідження забезпеченості підприємства та його структурних підрозділів окремими видами матеріальних оборотних ресурсів;
- визначення ефективності використання матеріальних оборотних активів та факторів, які на них впливають;
- виявлення резервів підвищення ефективності використання матеріальних оборотних активів.

Виділяють технологічну та економічну ефективність використання матеріальних оборотних активів. Крім того, аналізують соціальний і екологічний ефект від їх використання.

Технологічна ефективність визначається в основному натуральними показниками, які є специфічними для окремих видів матеріальних оборотних активів. Так, щодо виробничих запасів – через установлення чітких договірних умов та їх виконання, оптимальний вибір постачальників, налагодження роботи транспорту; поліпшення організації господарства, зокрема впровадження комп'ютеризації і

механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних операцій на складах. Щодо незавершеного виробництва – за допомогою упровадження новітньої техніки та технології, зокрема безвідхідної; розвиток стандартизації й уніфікації; економного використання матеріальних та паливно-енергетичних ресурсів; удосконалення основних фондів, насамперед їх активної частини. Щодо стадії обігу – це раціональна організація збуту готової продукції, застосування прогресивних форм розрахунків; своєчасне оформлення документації та прискорення її руху; втримання договірної та платіжної дисципліни.

Економічна ефективність використання матеріальних оборотних активів визначається раціональністю їх використання за допомогою визначення таких показників як:

- швидкість обертання (швидкість завантаження);
- тривалість одного обороту;
- сума вивільнення оборотних активів за рахунок прискорення оборотності;
- матеріаломісткість виробленої на підприємстві продукції тощо.

Для більш детального аналізу, з урахуванням специфіки галузі, необхідно розраховувати показники для окремих складових матеріальних оборотних активів.

Соціальний ефект полягає в більш повному задоволенні потреб споживачів у товарах і послугах, а також поліпшення умов і техніки безпеки праці, зниження частки важкої ручної праці за рахунок вдосконалення предметів праці.

Екологічний ефект від використання матеріальних оборотних активів характеризується збереженням навколишнього середовища, впливом матеріальних оборотних активів під час їх експлуатації на довкілля.

Слід зазначити, що дотримання певних пропорцій між матеріальними оборотними активами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами потребує дослідження кожного етапу кругообігу оборотних активів для визначення понаднормативних активів та активів, що не використовуються в господарському обігу; розробки та реалізації програми ліквідації вище зазначених активів та вивільнення грошових коштів, вкладених у них.

Загалом процес оперативного і ретроспективного аналізу ефективного використання матеріальних оборотних активів підприємства, дає змогу здійснити комплексну оцінку їх стану, а також фінансової стійкості підприємства.